

Лучко А. І., магістр,

наук. керівники: Лозовенко С. Ю., асистент; Білоцька Л. Б., к.т.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

АКТУАЛЬНІСТЬ СТРАТЕГІЇ АПСАЙКЛІНГУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДНОЇ ІНДУСТРІЇ ТА КУЛЬТУРИ СПОЖИВАННЯ

Анотація. Мета статті – обґрунтувати актуальність стратегії апсайклінгу в умовах трансформації модної індустрії, спричиненої деструктивним впливом швидкої моди та кризою надвиробництва. Актуальність дослідження визначається необхідністю пошуку дієвих рішень, що сприяють переходу від лінійної до циркулярної економіки. У роботі проаналізовано соціальні, культурні та екологічні передумови становлення апсайклінгу як філософії свідомого дизайну. Для досягнення мети застосовано візуально-аналітичний метод, морфологічний аналіз та метод технічного проектування. Результати включають теоретичне визначення ролі апсайклінгу у формуванні етики екологічно відповідального споживання та практичну демонстрацію його потенціалу. Запропоновано авторську розробку – жіночий корсет, створений на основі вторинної текстильної сировини (чоловічої сорочки-поло). Деталізований опис процесу пошиття засвідчив обґрунтованість рішень щодо підбору матеріалів, конструктивної побудови та технологічної адаптації швейних вузлів. Висновки підтверджують життєздатність концепції вторинного використання у професійній практиці та доводять можливість трансформації низьковартісного матеріалу на унікальний виріб з високою комерційною цінністю.

Ключові слова: апсайклінг, екологічна відповідальність, швидка мода, культура споживання, жіночий корсет.

Luchko A. I., Lozovenko S. Yu., Bilotska L. B.

Kyiv National University of Technologies and Design

THE RELEVANCE OF UPCYCLING STRATEGY IN THE CONTEXT OF FASHION INDUSTRY TRANSFORMATION AND CONSUMPTION CULTURE

Abstract. The purpose of the article is to substantiate the relevance of the upcycling strategy (creative reuse) amid the transformation of the fashion industry caused by the destructive impact of "fast fashion" and the crisis of overproduction. The relevance of the study is determined by the necessity of finding effective solutions that facilitate the transition from a linear to a circular economy. The paper analyzes the social, cultural, and environmental prerequisites for the establishment of upcycling as a philosophy of conscious design. The visual-analytical method, morphological analysis, and technical design method were applied to achieve the goal. The results include the theoretical definition of upcycling's role in shaping the ethics of environmentally responsible consumption and a practical demonstration of its potential. An original design is proposed – a women's corset created from secondary textile raw materials (a men's polo shirt). The detailed description of the sewing process confirmed the soundness of decisions regarding material selection, constructive development, and technological adaptation of sewing units. The conclusions confirm the viability of the secondary use concept in professional practice and prove the possibility of transforming low-value material into a unique product with high commercial value.

Key words: upcycling, environmental responsibility, fast fashion, consumption culture, women's corset.

Вступ. Індустрія швидкої моди (fast fashion) стала одним із найбільш деструктивних феноменів сучасної економіки, зумовлюючи колосальне екологічне навантаження та потребуючи негайного переосмислення споживчих цінностей. Щороку світова текстильна промисловість генерує мільйони тонн відходів, переважна більшість яких, за оцінками науково-аналітичних досліджень, скеровується на полігони

сміттєзвалищ або спалюється [1–3]. Ця лінійна модель «видобути-виготовити-утилізувати» супроводжується значним забрудненням водних ресурсів, яке спричинене процесами фарбування та оздоблення тканин, надмірним споживанням енергії та високим рівнем хімічного навантаження на довкілля [4]. Інтенсивне вирощування бавовни виснажує ґрунти та вимагає надмірної іригації, тоді як синтетичні волокна, такі як поліефір, сприяють викиду мікропластику в океани, що неминуче призводить до втрати цілісності екосистем [1; 5].

Паралельно з екологічною кризою відбувається глибока культурна трансформація. Мода, яка історично цінувала елегантність, довговічність та індивідуальне майстерне виконання, поступово втрачає ці традиційні цінності, поступаючись місцем гіпертрофованій швидкості трендів та феномену ефемерної естетики. Прискорений цикл виробництва зумовлює появу так званого візуального споживання, коли фактична функціональність речі нівелюється її медійною актуальністю [6]. Одяг, придбаний для одноразової появи у соціальних мережах, швидко втрачає свою цінність та актуальність, перетворюючись на сміття вже після кількох застосувань. Такий психологічний та культурний чинник, підкріплений економічною доступністю, посилює кризу надвиробництва [7].

Науково-аналітичні дослідження [1–7] підтверджують масштаб екологічної катастрофи, пов'язаної з текстильними відходами. На тлі пошуку рішень [8–15] стратегія апсайклінгу, або творчого повторного використання, виступає ключовим елементом переосмислення всієї системи моди та відновлення справжньої цінності одягу.

Попри розуміння масштабів кризи, залишається невирішеним питання впровадження дієвих, комерційно вигідних та естетично привабливих стратегій протидії. Необхідно продемонструвати, що дизайн може бути інноваційним, етичним, економічно вигідним і естетично привабливим одночасно. Саме тому актуальним є дослідження, що має на меті практично обґрунтувати ефективність апсайклінгу.

Постановка завдання. Метою дослідження є комплексне обґрунтування актуальності стратегії апсайклінгу в умовах трансформації модної індустрії та культури споживання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

1. Проаналізувати соціальні, культурні та економічні передумови становлення апсайклінгу як сучасної дизайнерської стратегії.
2. Визначити роль апсайклінгу в переосмисленні цінностей моди та формуванні етики екологічно відповідального споживання.
3. Розробити практичну модель (жіночий корсет на основі чоловічої сорочки-поло) для демонстрації технологічної життєздатності концепції апсайклінгу, деталізуючи підбір матеріалів, конструктивну побудову та особливості адаптації швейних вузлів.

Ця деконструкція первинного виробу та його подальша інтерпретація у вживаному матеріалі перетворить низьковартісний, готовий до утилізації, товар на авторську розробку, яка має високу комерційну цінність, і втілить метафору відродження та переосмислення моди відповідно до нових етичних, естетичних і екологічних норм.

Методи досліджень. У процесі дослідження для досягнення поставленої мети та завдань застосовано низку загальнонаукових та спеціальних методів:

- Методи аналізу і синтезу (для теоретичного обґрунтування актуальності апсайклінгу та його ролі в циркулярній економіці).
- Візуально-аналітичний метод та морфологічний аналіз (для вивчення існуючих прикладів корсетного апсайклінгу та формування ідеї авторської розробки).
- Метод художнього та технічного проектування (для розробки ескізу, конструкції та визначення технологічних параметрів жіночого корсета).

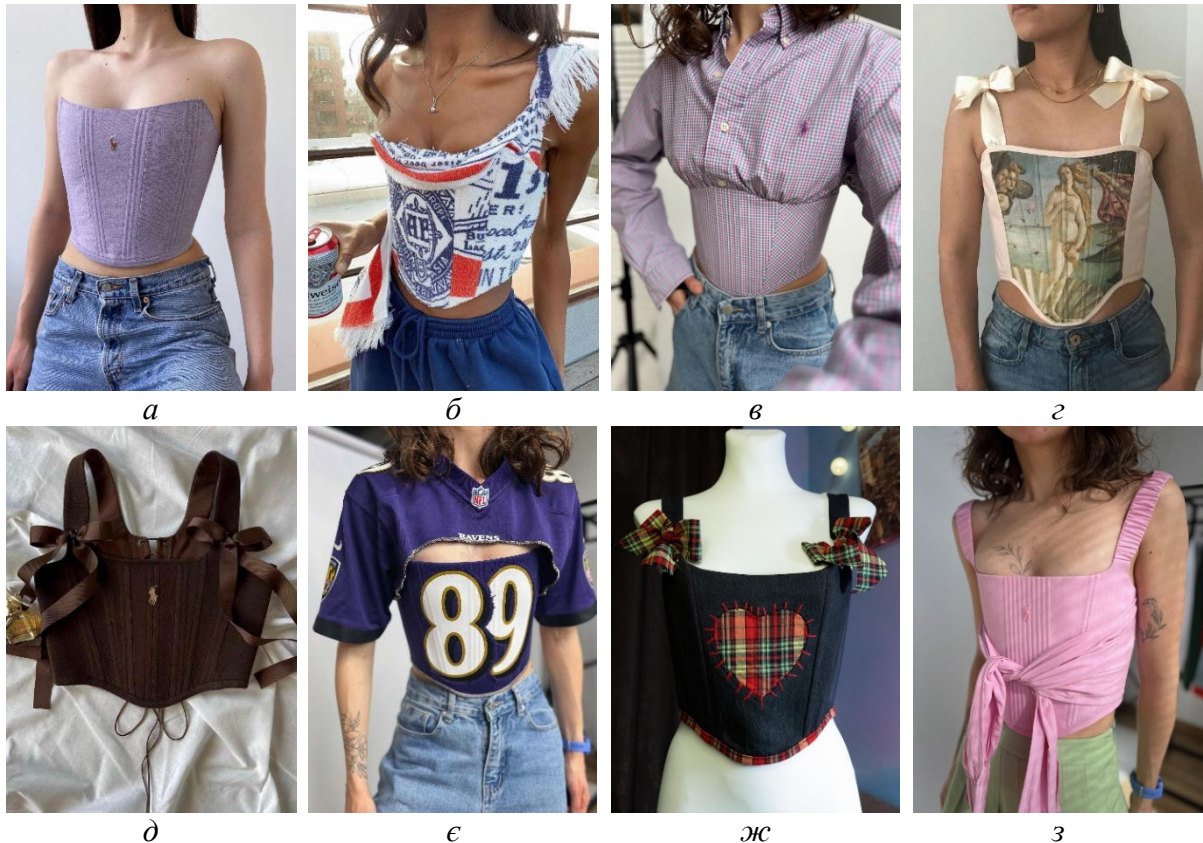
- Метод розрахунково-графічного аналізу (для визначення раціональності використання площі вторинної сировини, зокрема ефективності розкладки лекал на деталях сорочки-поло).

- Експериментально-технологічний метод (для відпрацювання ключових швейних вузлів і вибору оптимальних параметрів обробки та дублювання матеріалів).

Результати досліджень. В сучасних умовах стратегія апсайклінгу, або творчого повторного використання, є ключовим елементом переосмислення всієї системи моди та відновлення справжньої цінності одягу. Апсайклінг передбачає творче використання та модифікацію вже існуючих матеріалів, текстильних залишків або зношених виробів для створення нових ексклюзивних продуктів [14–22]. На відміну від ресайклінгу, який часто потребує значних енергетичних витрат і знижує якість матеріалу, апсайклінг спрямований на збереження ресурсів та підвищення естетичної й функціональної цінності матеріалу, уникаючи утворення відходів [2].

Ця практика є не лише екологічно відповідальною, оскільки скорочує потребу у первинній сировині та зменшує обсяги відходів на полігонах, але й глибоко культурною. Вона формує етику усвідомленого споживання, виховуючи повагу до ресурсу, сприяючи розвитку індивідуального майстерного дизайну та підтримуючи принципи циркулярної економіки [4], де відходи одного процесу стають сировиною для іншого.

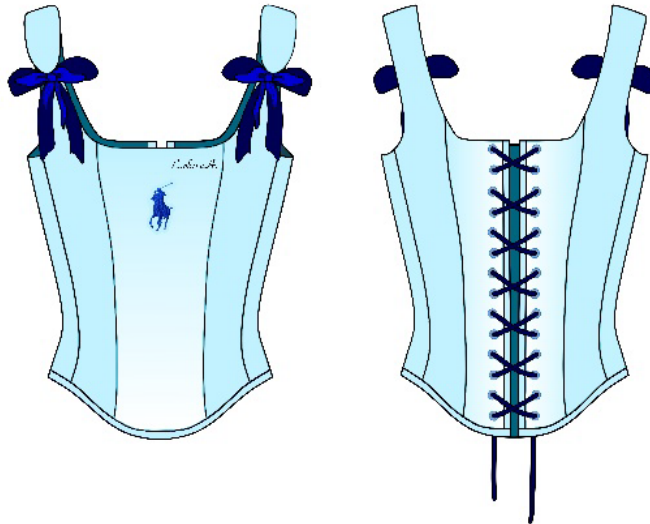
Для реалізації мети роботи авторами проаналізовано візуальні приклади корсетів, створених на основі переробки вживаних речей, фотографії яких представлені у вільному доступі в мережі Інтернет (рис. 1), а також сучасні розробки українських дизайнерів [23]. Ці моделі втілюють принципи екологічного переосмислення, раціонального використання вже наявних ресурсів, перетворюючи вторинні матеріали на унікальні модні швейні вироби.

Джерело: [24–28].

Рис. 1. Приклади корсетного апсайклінгу

На основі візуального аналізу існуючих моделей корсетів авторами запропоновано варіант трансформативного потенціалу апсайклінгу через розробку жіночого корсета з чоловічої сорочки-поло. Зовнішній вигляд виробу виконано у векторному графічному редакторі та представлено на рис. 2.

Джерело: власна розробка автора.

Рис. 2. Корсет жіночий виконаний у техніці апсайклінг з чоловічої сорочки-поло

Художньо-технічний опис жіночого корсета, виконаного у техніці апсайклінг з чоловічої сорочки-поло. Корсет жіночий повсякденного призначення, прилеглого силуету. Виріб виконаний із щільного матеріалу з додаванням поліуретану, що забезпечує еластичність та збереження силуетної форми. Низ корсета фігурної форми. Довжина виробу по бічним сторонам на 5 см нижче лінії талії. Корсет рекомендується виготовляти із тканини або трикотажного полотна пастельної колірної гами.

Перед та спинка виробу оформлені вертикальними рельєфними швами – по чотири на кожній деталі. Для регулювання об'єму та забезпечення щільного прилягання по центру спинки розташована застібка на шнурівку, протягнуту через 28 люверси (по чотирнадцять з кожного боку). Дві планки фіксують люверси. Застібка-«блискавка» виконана у лівому бічному шві.

Горловина переду та спинки корсета – відкритого типу, «каре» із заокругленими кутами. Бретелі спереду оздоблені атласними стрічками, які зав'язуються у декоративні банти. Низ виробу оброблено косою бейкою. Корсет виготовляється на підкладці. Бейка та підкладка – в тон кольору тканини верху. Виріб рекомендовано для жінок молодшої вікової групи зі зростом 170-176 см та об'ємом грудей 84-88 см, першої та другої повнотної групи.

Фіксацію на фігурі, посадку й декоративне оформлення корсета забезпечують рельєфні шви, система шнурівки зі зміцненими планками, оздоблення бретелей та обробка країв косою бейкою. Конструкція не передбачає використання чашок або застібки на корсетний бюст, натомість основний акцент зміщений на вертикальну фіксацію та симетричне облягання.

Зовнішній вигляд лекал та розкладку лекал жіночого корсета, виконаного у техніці апсайклінг на деталях чоловічої сорочки-поло, представлено на рис. 3.

Розраховуючи витрати матеріалу на виготовлення корсета, необхідно врахувати можливі залишки тканини, які не будуть використані через невідповідність розміру або форми деталей виробу, що проєктується, тому виробу, що переробляється. Ці залишки можливо у подальшому використати для іншого виробу. Після виконання розкладки на

живаному матеріалі, отриманому із виробів різних розмірів, авторами дослідження доведено, що ефективне використання площі сорочки-поло складає 65–75%.

Джерело: власна розробка автора.

Рис. 3. Лекала та розкладка лекал жіночого корсету, виконаного у техніці апсайклінг з чоловічої сорочки-поло

З точки зору авторів, у виробках, створених у техніці апсайклінг на основі сорочки-поло, доцільно дотримуватися принципу конструктивної простоти, поєднуючи мінімальну кількість шарів і деталей з підвищеними вимогами до стабільності швів та охайності обробки. Для запобігання залишковій деформації (розтяжності) матеріалу ефективним є дублювання ключових зон – пілочки, спинки та планок для шнурівки клейовими прокладковими матеріалами поверхневою щільністю не менше 45 г/м², що сприяє збереженню форми виробу.

З'єднання рельєфних швів пілочки та спинки виконується на універсальній швейній машині човникового стібка (код стібка 301), частота стібків – 4 ст/см, ширина шва – 10 мм. Припуски заправуються у напрямку до бічного шва.

Матеріалом для підкладки корсету може слугувати той самий матеріал, що застосовується і для деталей верху, або спеціальна підкладкова тканина. Залежно від властивостей матеріалів обробка зрізів деталей на швейній машині краєобметувального стібка може не застосовуватися.

Планки для шнурівки дублюють по всій площині. Установлення люверсів діаметром 4 мм здійснюється з інтервалом 25 мм, при цьому додаткову стабільність забезпечує вставка-посилувач вздовж осі отворів. Надійність та декоративність з'єднання планок з основною деталлю підсилюється подвійною строчкою, одна з яких виконує оздоблювальну функцію та розташовується вздовж краю.

Бретелі обшивають вздовж ліній горловини та пройми, вивертають та приправують. Для забезпечення міцності бретелей та з метою додаткового оздоблення їх фіксують подвійною машинною строчкою. У разі потреби декоративний вузол банта додатково закріплюється машинною строчкою, що запобігає його розв'язуванню під час експлуатації. Зріз низу виробу обкантовують косою бейкою шириною 10 мм у готовому вигляді.

На завершальному етапі виріб проходить волого-теплову обробку при температурі до 150 °С з помірною подачею пари. Найбільшу увагу варто приділяти рельєфним швам, верхнім ділянкам виробу та зонам переходу до планок. Саме ці ділянки відіграють ключову роль у формуванні якісного зовнішнього вигляду та збереженні конструктивної чіткості виробу.

Авторська розробка жіночого корсету, виконаного в техніці апсайклінг, не лише демонструє технічну можливість вторинного використання матеріалу, але й несе глибоке символічне навантаження. Сорочка-поло, як виріб, є архетипом повсякденного, масового

та універсального одягу, зазвичай асоційованого з чоловічим стилем, тоді як корсет, навпаки, символізує багатосторонні модифікації жіночого силуету, високу моду та структурну елегантність.

Перетворення простої бавовняної сорочки-поло на архітектурно складний жіночий корсет втілює метафору відродження, адаптації та переосмислення моди відповідно до нових етичних, естетичних і, головне, екологічних норм. Деконструкція первинного виробу та його подальша реконтекстуалізація утворює новий сенс, трансформуючи низьковартісний, готовий до утилізації матеріал, на авторську розробку преміум-класу, що має високу комерційну цінність.

Висновки.

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі основні висновки:

1. Обґрунтовано актуальність стратегії апсайклінгу, яка постає як необхідна відповідь на деструктивні наслідки лінійної моделі "fast fashion" та зростаюче екологічне навантаження від текстильних відходів.

2. Підтверджено, що апсайклінг є ключовим елементом трансформації модної індустрії, оскільки втілює філософію свідомого дизайну, переорієнтуючи фокус споживання з гіпертрофованої швидкості на якість, довговічність та етичне використання ресурсу.

3. Визначено апсайклінг як життєздатний та економічно обґрунтований підхід до виготовлення швейних виробів у контексті циркулярної економіки.

4. Запропоновано авторську розробку – жіночий корсет, створений на основі вторинної текстильної сировини (чоловічої сорочки-поло). Деталізований опис процесу пошиття засвідчив обґрунтованість технологічних рішень щодо вибору матеріалів, конструктивної побудови та адаптації швейних вузлів, підтвердивши практичну можливість трансформації низьковартісного матеріалу на виріб преміум-класу.

Список використаної літератури

1. From petroleum to pollution: the cost of polyester. *UNRIC*. URL: <https://unric.org/en/from-petroleum-to-pollution-the-cost-of-polyester>.
2. Войченко Є., Лозовенко С. Циркулярна економіка як парадигма сталого розвитку індустрії моди. *Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice : Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference*, July 7-9, 2025. Berlin, Germany: European Open Science Space, 2025. С. 141–148. DOI: <https://doi.org/10.70286/eoss-07.07.2025>.
3. Кажукало Я. В., Лозовенко С. Ю. Повернення до тематики швидкої та сталої моди під час вибору об'єкту досліджень. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості*: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22 листоп. 2023 р. Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 116–117.
4. How the circular economy could s... *Lombard Odier*. URL: <https://www.lombardodier.com/contents/corporate-news/corporate/2019/june/how-the-circular-economy-could-s.html>.
5. Як врятувати планету від мас-маркету: чому нам всім потрібно менше купувати. *The Village*. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/save-the-planet/275851-yves-rocher-planet2>.
6. Fidan F. Ş., Aydoğan E. K., Uzal N. Recent Progress on Life Cycle Sustainability Assessment in Textile Industry: Applications for Environmental, Economic, and Social Impacts of Cotton and Its Derivatives. In: Muthu S. S. (eds), *Progress on Life Cycle Assessment in Textiles and Clothing*. Singapore: Springer, 2023. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-19-9634-4_7.
7. How Does Consumerism Contribute To Fashion Waste? *Sustainability Directory*. URL: <https://fashion.sustainability-directory.com/question/how-does-consumerism-contribute-to-fashion-waste/>
8. Гахова А., Єременко І. Апсайклінг: концепції вторинного використання продуктів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 42, Т. 1. С. 3–4. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/42-1-7>.
9. Чупріна Н. В., Сусук М. Б. Апсайклінг та його визначення як напряму екодизайну в сучасній індустрії моди. *Теорія та історія дизайну*. 2014. № 3. С. 38–41.
10. Куратнік Т. В., Скубій А. І. Визначення апсайклінгу як сучасного напряму екодизайну. *Дизайн-освіта: проблеми та перспективи*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 2018. С. 123–132.
11. Munasinghe P., Druckman A., Dissanayake D. G. K. A systematic review of the life cycle inventory of clothing. *J. Clean. Prod.* 2021. Vol. 320. Article 128852. DOI: 10.1016/j.jclepro.2021.128852.

12. Chen S., Zhu L., Sun L. et al. A systematic review of the life cycle environmental performance of cotton textile products. *Sci. Total Environ.* 2023. Vol. 883. Article 163659. DOI: 10.1016/j.scitotenv.2023.163659.
13. Mata T. M., Ruge I., Dias H. et al. Towards circular textiles: Life cycle assessment of homewear produced from regenerative cotton and post-industrial waste versus conventional cotton. *Journal of Cleaner Production.* 2025. Vol. 528. P. 146738. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2025.146738>.
14. Лозовенко С., Білоцька Л. Печворк, як вид апсайклінгу в творчих роботах студентів. *Взаємодія науки та техніки в умовах сьогодення*: зб. наук. пр. Міжнар. наук. конф., 3–4 листоп. 2022 р. Рига, Латвійська Республіка, 2022. С. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-264-7-21>.
15. Vodzinska O. I., Bilotska L. B., Gorbach V. I. Design of children's denim clothes on the basis principles of upcycling and patchwork technology. *International scientific conference*, Riga, the Republic of Latvia, November 3–4, 2022. Riga, 2022. P. 84–87. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-264-7-20>.
16. Лозовенко С., Білоцька Л., Фоменко Д. Використання техніки розпису текстилю для апсайклінгу блузки жіночої. *KyivTex&Fashion*: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. текстил. та фешн-технологій, 17 жовт. 2024 р. Київ: КНУТД, 2024. С. 341–343.
17. Kazhukalo Ya., Lozovenko S. Fusing the Art of Crochet and Knitting for Creating Sustainable Clothing and Eco-Friendly Apparel. *Creativity Technology Marketing: Proceedings of the V th International Symposium*, March 31, 2023. Chişinău: Technical University of Moldova, 2023. P. 196–200.
18. Водзінська О. І., Паукова В. Апсайклінг у проєктуванні колекції одягу. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф., 27 квіт. 2023 р. У 2-х т. Київ: КНУТД, 2023. Т. 1. С. 256–258.
19. Kazhukalo Ya., Lozovenko S., Bilotska L. Using the art of crocheting to make circular design clothes. *Progressive research in the modern world: Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference*. Boston, USA: BoScience Publisher, 2022. P. 121–125. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-progressive-research-in-the-modern-world-2-4-11-2022-boston-ssha-arhiv/>.
20. Макаренко О. А., Водзінська О. І. Проєктування колекції одягу та взуття на основі апсайклінгу джинсових виробів та технології печворк. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості*: матеріали V Всеукр. конф. здобувачів вищ. освіти і молодих учених, 15 листоп. 2024 р. Т. 1. Київ: КНУТД, 2024. С. 319–328.
21. Водзінська О. І., Макаренко О. А. Технології апсайклінгу одягу як спосіб популяризації усвідомленого споживання. *Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Олді+, 2024. Т. 3. С. 171–173.
22. Єжова О. В., Суворкіна Г. Є., Красенко О. В. та ін. Дизайн-проєктування колекцій одягу за напрямом апсайклінг. *KyivTex&Fashion*: матеріали 4-ї наук.-практ. конф., 20 жовт. 2020 р. Київ: КНУТД, 2020. С. 84–86. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16794/1/KyivTex%26Fashion2020_P04-086.pdf.
23. Мода на екологічність: українські дизайнери та апсайклінг. URL: <https://media.zagoriy.foundation/velyka-istoriya/moda-n>.
24. Handmade Polo Ralph Lauren Purple Women's Crop Top Corset. *grailed*. URL: <https://www.grailed.com/listings/86950580-handmade-handmade-polo-ralph-lauren-purple-women-s-crop-top-corset>.
25. Bauck W. Get to Know the Designer Creating Upcycled Corsets From Vintage Nike Sweats and Budweiser Towels. *FASHIONISTA. Breaking Media*. URL: <https://fashionista.com/2020/07/almost-on-time-nike-corset-kayla-sade-famurewa>.
26. Corsets are altered from polo Ralph Lauren. *instagram*. URL: <https://www.instagram.com/rio.de.corset/>
27. The Birth of Venus • Handmade Strapless Corset Top. *Etsy*. URL: <https://www.etsy.com/listing/1023231405/the-birth-of-venus-handmade-strapless>.
28. Upcycled Denim Overbust Corset: Plaid Heart, Adjustable Straps. *Etsy*. URL: <https://www.etsy.com/au/listing/1811569211/upcycled-denim-overbust-corset-plaid>.